

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Klientų skirstymo į kategorijas reikalavimai (toliau – Reikalavimai) nustato tvarką ir procedūras, pagal kurias UAB FMĮ „INVL Financial Advisors“ (toliau – Bendrovė) Klientai, kuriems Bendrovė teikia Gerovės valdymo paslaugas, yra skirstomi į klientų kategorijas – neprofesionaliūs, profesionalūs ir tinkamas sandorio šalis.
2. Reikalavimų tikslas – informuoti Bendrovės Klientus apie skirstymo į klientų kategorijas kriterijus, Kliento teisę keisti jam priskirtą kategoriją bei skirtingoms klientų kategorijoms taikomas investuotojų teisių apsaugos lygius ir priemones.
3. Reikalavimuose vartojamos sąvokos:
  - 3.1. Įstatymas – Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatymas;
  - 3.2. Neprofesionalusis klientas – Klientas, kuris nepriskiriamas nei prie profesionaliųjų klientų, nei prie tinkamų sandorio šalių;
  - 3.3. Profesionalusis klientas – Klientas, kuris atitinka profesionaliesiems klientams nustatytus kriterijus, nurodytus Įstatyme ir Reikalavimuose;
  - 3.4. Tinkama sandorio šalis – Klientas, kuris atitinka tinkamai sandorio šaliai nustatytus kriterijus, nurodytus Įstatyme;
  - 3.5. Gerovės valdymo paslaugos (toliau taip pat – Paslaugos) – investicinės paslaugos ir (ar) papildomos paslaugos, dėl kurių teikimo Klientas ir Bendrovė yra susitaręs raštu.
  - 3.6. Didelis sandoris – sandoris, kurio vertė (EUR) atitinka žemiau nurodytus kriterijus:

KLASĖ PAGAL VIDUTINĘ DIENOS APYVARTĄ (VDA)	VDA < 500000	500000 ≤ VDA < 1000000	1000000 ≤ VDA < 25000000
MAŽIAUSIA SUMA, KAD PAVEDIMAS BŪTŲ LAIKOMAS DIDELIU, PALYGINTI SU ĮPRASTU SANDORIO DYDŽIU RINKOJE	50000	100000	250000
KLASĖ PAGAL VIDUTINĘ DIENOS APYVARTĄ (VDA)	25000000 ≤ VDA < 50000000		VDA ≥ 50000000
MAŽIAUSIA SUMA, KAD PAVEDIMAS BŪTŲ LAIKOMAS DIDELIU, PALYGINTI SU ĮPRASTU SANDORIO DYDŽIU RINKOJE	400000		500000

4. Kitos Reikalavimuose vartojamos sąvokos turi būti suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Įstatyme ir Gerovės paslaugų teikimo sutartyje (įskaitant Gerovės valdymo paslaugų teikimo sąlygas), nebent iš Reikalavimų teksto arba iš sąvokos vartojimo konteksto yra aiški kitokia jos reikšmė.

KLIENTŲ KATEGORIJOS

5. Bendrovė, siekdama tinkamai vykdyti Įstatyme ir susijusiuose teisės aktuose numatytas pareigas, kiekvieną Klientą skirto į šias kategorijas - neprofesionaliųjų klientų, profesionaliųjų klientų ar tinkamos sandorio šalies kategorijas.
6. Profesionaliaisiais klientais be atskiro pripažinimo laikomi:
  - 6.1. licencijuoti ir (arba) kitu būdu prižiūrimi subjektai, veikiantys finansų rinkose – kredito įstaigos, finansų maklerio įmonės, kitos licencijuotos ir (arba) prižiūrimos finansų įstaigos, draudimo įmonės, kolektyvinio investavimo subjektai ir jų valdymo įmonės, pensijų fondai ir jų valdymo įmonės, prekiaujančios biržos prekėmis ir biržos prekių išvestinėmis finansinėmis priemonėmis vietos įmonės ir kiti instituciniai investuotojai. Šiame punkte nurodyti profesionalieji klientai apima Europos Sąjungos valstybėse narėse ir trečiojoje valstybėse licencijuotus ir (arba) prižiūrimus subjektus;
  - 6.2. didelės įmonės, atitinkančios bent 2 iš šių kriterijų:
    - 6.2.1. balanse nurodyto turto vertė – ne mažiau kaip 20 milijonų eurų;
    - 6.2.2. pardavimo grynosios pajamos – ne mažiau kaip 40 milijonų eurų;
    - 6.2.3. nuosavos lėšos – ne mažiau kaip 2 milijonai eurų;
  - 6.3. šalių vyriausybės ir regioninės valdžios institucijos, valstybės skolos valdymą vykdančios subjektai, centriniai bankai, Pasaulio Bankas, Tarptautinis valiutos fondas, Europos Centrinis Bankas, Europos investicijų Bankas ir kitos panašios tarptautinės ir tarpvalstybinės institucijos;
  - 6.4. kiti instituciniai investuotojai, kurių pagrindinė veiklos sritis yra investavimas į finansines priemones, įskaitant subjektus, kurie verčiasi turto pakeitimu vertybiniais popieriais ar dalyvauja kituose finansavimo sandoriuose.
7. Profesionaliaisiais klientais taip pat gali būti pripažinti asmenys, nepatenkantys į Reikalavimų 6 punkte pateiktą sąrašą, įskaitant savivaldybes, vietos valdžios institucijas ir kitus viešuosius juridinius asmenis ir privačius investuotojus, tenkinantys bent 2 iš šių kriterijų:

- 7.1. per paskutinius keturis metų ketvirčius Klientas kiekvieną ketvirtį atitinkamoje rinkoje yra vidutiniškai sudaręs po 10 didelių sandorių;
- 7.2. Kliento finansinių priemonių portfelis, įskaitant lėšas ir finansines priemones, viršija 500 tūkstančių eurų;
- 7.3. Klientas profesionaliai dirba arba dirbo finansų sektoriuje ne mažiau kaip vienus metus eidamas tokias pareigas, kurios reikalauja žinių apie klientui numatomas teikti paslaugas ar numatomus sudaryti sandorius.
8. Tinkamomis sandorio šalimis laikomos:
  - 8.1. finansų maklerio įmonės;
  - 8.2. kredito įstaigos;
  - 8.3. draudimo įmonės;
  - 8.4. kolektyvinio investavimo subjektai ir jų valdymo įmonės;
  - 8.5. pensijų fondai ir jų valdymo įmonės;
  - 8.6. kitos Europos sąjungoje ar atskirose valstybėse narėse pagal Europos Sąjungos teisę arba pagal valstybių narių nacionalinę teisę licencijuotos ar prižiūrimos finansų įstaigos, valstybių narių vyriausybės ir jų įgalioti subjektai, užsiimančios valstybės skolos valdymu nacionaliniu lygiu, taip pat centriniai bankai ir tarpvalstybinės organizacijos; Jei planuojamo sudaryti sandorio šalys priklauso skirtingoms jurisdikcijoms, Bendrovė pripažįsta tokį subjektų statusą, kokį nustato teisės aktai tos valstybės narės, kurioje sandorio šalis yra įsteigta.
  - 8.7. tinkamomis sandorio šalimis gali būti pripažįstami ir subjektai iš trečiųjų valstybių, jeigu jie atlieka panašias funkcijas ir (arba) verčiasi veikla, panašia į tą, kuri nurodyta Reikalavimų 8.1 – 8.6 punktuose
9. Visiems kitiems Klientams, kuriems nėra suteikta profesionaliojo kliento ar tinkamos sandorio šalies kategorija, Bendrovė suteikia neprofesionaliojo kliento kategoriją.

INVESTUOTOJŲ APSAUGOS LYGIAI IR PRIEMONĖS

10. Neprofesionaliųjų klientų kategorijai priskirtiems Klientams taikomas aukščiausias investuotojų interesų apsaugos lygis, t. y. visos Įstatyme ir jį detalizuojančiuose teisės aktuose (įskaitant tiesiogiai taikomus Europos Sąjungos teisės aktus) numatytos investuotojo apsaugos priemonės.
11. Klientas, priskirtas neprofesionaliųjų klientų kategorijai, turi teisę įstatymų nustatytais atvejais prašyti Bendrovės taikyti jam žemesnį investuotojo apsaugos lygį. Tokiu atveju Bendrovė turi teisę prašyti tam tikrų dokumentų ir (ar) informacijos, siekiant įvertinti, ar Klientas atitinka teisės aktuose ir Reikalavimuose nustatytus profesionaliojo kliento ar tinkamos sandorio šalies kategorijai taikomus reikalavimus. Tokio Kliento priskyrimas profesionaliųjų klientų ar tinkamos sandorio šalies kategorijai reiškia žemesnio investuotojo apsaugos lygio taikymą.
12. Reikalavimų 6 punkte nurodytiems profesionaliesiems klientams netaikomos Įstatymo 29 straipsnyje (išskyrus 5–8 dalis), 30, 33 straipsniuose ir 34 straipsnio 1 dalyje numatytos investuotojų apsaugos priemonės, išskyrus atvejus, kai Bendrovė ir Klientas susitaria kitaip.
13. Klientas, kuris laikomas profesionaliuoju klientu pagal Reikalavimų 6 punktą, yra pats atsakingas už jam taikomo investuotojų apsaugos lygio pasirinkimą, jeigu, jo nuomone, jis negali tinkamai įvertinti ir valdyti su investavimu susijusios rizikos. Klientas turi teisę kreiptis į Bendrovę ir atsisakyti savo, kaip profesionaliojo kliento, statuso. Tokiu atveju Bendrovė Klientui taiko visas investuotojų apsaugos priemones, kurios taikomos neprofesionaliesiems klientams. Aukštesnis investuotojų apsaugos lygis profesionaliajam klientui taikomas nuo tada, kai tarp Bendrovės ir Kliento pasirašomas ir įsigalioja rašytinis susitarimas ar jam lygiavertis dokumentas, kad Klientas nebus laikomas profesionaliuoju klientu. Tokiame susitarime nurodoma, ar toks apsaugos lygis taikomas vienai ar keletui paslaugų ir sandorių, taip pat vienam ar keletui finansinių priemonių tipų ar sandorių.
14. Reikalavimų 7 punkte nurodytus kriterijus atitinkantiems profesionaliesiems klientams gali būti netaikomos visos ar dalis Įstatymo 29 straipsnyje (išskyrus 5–8 dalis), 30, 33 straipsniuose ir 34 straipsnio 1 dalyje numatytų apsaugos priemonių, su sąlyga, kad:
  - 14.1. Klientas yra raštu pareiškęs Bendrovei, kad pageidauja būti pripažintas profesionaliuoju klientu – arba dėl visų teikiamų paslaugų ir sudaromų sandorių, arba tik dėl tam tikrų paslaugų ir sudaromų sandorių ar finansinių priemonių tipų;
  - 14.2. Bendrovė yra aiškiai raštu nurodžiusi Klientui, kurios investuotojų apsaugos priemonės jam netaikomos;
  - 14.3. Klientas yra atskiru dokumentu raštu patvirtinęs, kad yra susipažinęs ir suvokia pasekmes, kurias sukelia tam tikrų investuotojų apsaugos priemonių atsisakymas.
15. Netaikyti kurios nors iš investuotojų apsaugos priemonių pagal Reikalavimų 7 punktą profesionaliuoju klientu pripažintam asmeniui leidžiama tik tuo atveju, jeigu Bendrovė, įvertinusi Kliento žinias, įgūdžius ir patirtį ir atsižvelgdama į jam planuojamą teikti paslaugų ar planuojamą sudaryti sandorių pobūdį, yra pagrįstai įsitikinusi, kad Klientas gali savarankiškai ir kompetentingai priimti investicinius sprendimus ir vertinti su tuo susijusią riziką. Laikoma, kad pagal Reikalavimų 7 punktą profesionaliaisiais klientais pripažinti asmenys neturi tiek pat žinių ir patirties, kiek jų turi Reikalavimų 6 nurodyti profesionalieji klientai. Žinios ir patirtis gali būti įvertinamos pasitelkiant tinkamumo testą, taikomą finansų įstaigų vadovams. Analogiškai turi būti įvertinamas ir asmuo, įgaliotas sudaryti sandorius mažosios įmonės vardu.
16. Bendrovė, vykdydama pavedimus Klientų naudai ir (arba) priimanti ir perduodanti Klientų pavedimus, turi teisę sudaryti sandorius arba tarpininkauti sudarant sandorius su tinkamomis sandorio šalimis nesilaikydama Įstatymo 29 straipsnyje (išskyrus 5–8 dalis), 30, 33 straipsniuose ir 34 straipsnio 1 dalyje nustatytų reikalavimų dėl sudaromų sandorių ir su šiais sandoriais tiesiogiai susijusių papildomų paslaugų. Visais atvejais Bendrovė, palaikydama santykius su tinkamomis sandorio šalimis, veikia sąžiningai, teisingai ir profesionaliai, o informaciją teikia aiškiai, suprantamai ir neklaidinančiai, atsižvelgdama į tinkamai sandorio šaliai ir jos vykdomai veiklai būdingas savybes.

17. Asmens priskyrimas tinkamų sandorio šalių kategorijai nepanaikina šio asmens teisės prašyti jam taikyti visas neprofesionaliųjų investuotojų interesų apsaugos priemones, įskaitant Įstatymo 29, 30, 31, 33 straipsniuose ir 34 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytas priemones. Toks prašymas gali būti bendro pobūdžio arba pateikiamas kiekvienu konkrečiu atveju.

18. Pagrindiniai atitinkamoms Klientų kategorijoms taikomų investuotojų interesų apsaugos lygių skirtumai nurodomi Priede Nr. 1. Konkrečios apsaugos priemonės, kurios netaikomos konkrečiam Klientui, priskirtam profesionaliųjų klientų ar tinkamos sandorio šalis kategorijai, nurodomos Gerovės valdymo paslaugų sutartyje ar kitame susitarime arba Klientui pateikiamame rašytiniame pranešime apie jam suteiktą kategoriją, kaip numatyta Reikalavimų 20 punkte.

KLIENTO KATEGORIJOS NUSTATYMAS

19. Paslaugas Bendrovės vardu teikiantys asmenys Bendrovės parengtos anketos ir (ar) kitų priemonių pagalba surenka informaciją apie Kliento ar potencialaus Kliento statusą, žinias, patirtį, įgūdžius ir kitus Įstatyme ir Reikalavimuose numatytus kriterijus. Surinktos informacijos pagrindu ir remdamasis Reikalavimuose nustatytais kriterijais, Bendrovės vardu veikiantis atsakingas asmuo priskiria klientą neprofesionaliųjų, profesionaliųjų ar tinkama sandorio šalimi laikomų klientų kategorijai.

20. Informacija apie Kliento priskyrimą konkrečiai klientų kategorijai yra nurodoma Bendrovės ir Kliento sudarytoje sutartyje arba Bendrovės atskirai pranešama Klientui raštu. Tuo atveju, jeigu Klientui šiame punkte nustatyta tvarka nėra pateikta informacija apie jo priskyrimą konkrečiai klientų kategorijai, jis Bendrovės bus laikomas neprofesionaliuoju klientu be atskiro pranešimo.

21. Bendrovė, prieš pradėdama teikti Gerovės valdymo paslaugas Reikalavimų 6 punkte nurodytam profesionaliajam klientui, iš anksto jam praneša, kad Bendrovės turimos informacijos pagrindu toks asmuo yra laikomas profesionaliuoju klientu ir jam nebus taikomos tam tikros investuotojų apsaugos priemonės, išskyrus atvejus, kai Bendrovė ir Klientas susitars kitaip.

22. Klientas profesionaliuoju klientu pagal Reikalavimų 7 punktą gali būti pripažintas tik jo paties prašymo pagrindu. Bendrovė, prieš pripažindama asmenį profesionaliuoju klientu ir nustodama jam taikyti kai kurias investuotojų apsaugos priemones, privalo įsitikinti, kad Klientas atitinka Reikalavimų 7 punkte nustatytus kriterijus. Jeigu Bendrovės turimos informacijos nepakanka, Kliento gali būti prašoma pateikti nurodytų kriterijų atitikimą patvirtinančius dokumentus (finansines ataskaitas, finansinių priemonių sąskaitų išrašus ir pan.).

23. Bendrovė, prieš sudarydama sandorį su tinkama sandorio šalimi, turi gauti aiškų sandorio šalies patvirtinimą, kad ji sutinka būti laikoma tinkama sandorio šalimi. Toks sutikimas gali būti bendro pobūdžio arba dėl kiekvieno sandorio atskirai.

24. Informacija apie Klientą atnaujinama Bendrovės vidaus dokumentuose nustatytais tvarka ir terminais. Nepaisant to, Klientas privalo informuoti Bendrovę, jeigu pasikeičia informacija, kurios pagrindu Klientas buvo priskirtas prie tam tikros klientų kategorijos – profesionaliojo kliento be atskiro pripažinimo, pripažinto profesionaliuoju klientu, neprofesionaliojo kliento. Kai Bendrovei tampa žinoma, kad asmuo nebetenkina sąlygų, pagal kurias jis buvo pripažintas profesionaliuoju klientu Bendrovė imasi atitinkamų veiksmų ir taiko Klientui visas investuotojų apsaugos priemones.

25. Bendrovė taip pat turi teisę savo iniciatyva ar Kliento prašymu:

25.1. priskirti Klientą, kuris gali būti laikomas tinkama sandorio šalimi pagal Reikalavimų 8 punktą, profesionaliųjų klientų arba neprofesionaliųjų klientų kategorijai;

25.2. priskirti Klientą, kuris yra laikomas profesionaliuoju klientu pagal Reikalavimų 6 punktą, neprofesionaliųjų klientų kategorijai.

PRIEDAI

Priedas Nr. 1 „Pagrindiniai investuotojų apsaugos lygių skirtumai“

Priedas Nr. 1**PAGRINDINIAI INVESTUOTOJŲ APSAUGOS LYGIŲ SKIRTUMAI****Neprofesionalieji klientai**

Neprofesionaliųjų klientų kategorijai priskirtiems Klientams taikomas aukščiausias investuotojų interesų apsaugos lygis, t. y. visos Įstatyme ir jį detalizuojančiuose teisės aktuose (įskaitant tiesiogiai taikomus Europos Sąjungos teisės aktus) numatytos investuotojų apsaugos priemonės.

Pagrindiniai neprofesionalių ir profesionaliųjų klientų apsaugos lygių skirtumai

Profesionaliesiems klientams taikomas žemesnis investuotojo interesų apsaugos lygis, t. y. jiems netaikomos arba taikomos ribota apimtimi tam tikros neprofesionaliesiems investuotojams skirtos apsaugos priemonės, tokios kaip:

- Informacijos ir ataskaitų pateikimas. Profesionaliesiems klientams gali būti pateikiama mažiau informacijos apie Bendrovę, jos teikiamas paslaugas ar siūlomas finansines priemones, įskaitant informaciją apie išlaidas ir susijusius mokesčius, pagrindinės informacijos investuotojams dokumentus, ataskaitas apie suteiktas investavimo rekomendacijas, pranešimus apie svertinių finansinių priemonių arba neapibrėžtųjų įsipareigojimų sandorių pozicijų vertės sumažėjimą daugiau nei 10 procentų, nustatytus esminius sunkumus, susijusius su tinkamu pavedimų vykdymu ir kt.
- Priimtino ir (ar) tinkamumo vertinimas (angl. appropriateness test ir suitability test). Bendrovė turi teisę nerinkti ir (ar) nevertinti tam tikros informacijos apie profesionalaus kliento žinias, patirtį, finansinę padėtį ir investavimo tikslus, neteikti įspėjimų ir (ar) nevykdyti kitų priimtino ir (ar) tinkamumo testo elementų, kurie būtų vykdomi neprofesionaliojo kliento atžvilgiu. Bendrovė turi teisę daryti prielaidą, kad profesionalusis klientas turi reikiamos patirties ir žinių, kad suvoktų su sandoriu arba jo portfelio valdymu susijusią riziką, o teikiant investavimo rekomendacijų paslaugą – taip pat daryti prielaidą, kad Klientas yra finansiškai pajėgus priimti bet kokią susijusią investicinę riziką, atitinkančią jo investavimo tikslus.
- Optimalus įvykdymas (angl. best execution ir best selection). Vykdydama profesionalaus kliento pavedimą ir (ar) perduodama jį vykdyti kitam tarpininkui Bendrovė turi teisę laikytis kitokių optimalaus įvykdymo taisyklių, nei neprofesionaliojo kliento atžvilgiu. Neprofesionaliojo kliento pateikto pavedimo atveju geriausias įmanomas rezultatas nustatomas atsižvelgiant į bendrą mokėtiną sumą, kurią sudaro finansinės priemonės kaina ir su pavedimo vykdymo ar sandorio sudarymu susijusios išlaidos, tuo tarpu profesionaliojo kliento pavedimo atveju – kaina nėra lemiamas veiksnys, kadangi kartu gali būti vertinama ir kitų veiksmų, tokių kaip pavedimo įvykdymo greitis, pavedimo dydis, pavedimo įvykdymo ir atsiskaitymo tikimybė ir (ar) kitos reikšmingos aplinkybės, santykinė svarba.
- Užtikrinimo susitarimai. Bendrovė gali tam tikrais atvejais su profesionaliaisiais klientais sudaryti finansinio užtikrinimo perduodant užstato nuosavybės teisę susitarimus, kurių tikslas – užtikrinti esamus, būsimus, sąlyginius arba numatomus Kliento įsipareigojimus. Su neprofesionaliaisiais klientais tokie susitarimai negalimi.

Pagrindiniai profesionaliųjų klientų ir tinkamų sandorio šalių apsaugos lygių skirtumai

Tinkamos sandorio šalies kategorijai priskirtiems Klientams taikoma žemiausio laipsnio investuotojo interesų apsaugos lygis. Be apsaugos priemonių, kurios netaikomos profesionaliesiems klientams, tinkamoms sandorio šalims papildomai gali būti netaikomos ir kitos apsaugos priemonės, tokios kaip:

- Informacijos ir ataskaitų pateikimas. Tinkamoms sandorio šalims teikiama informacija neprivalo atitikti tokių teisės aktuose nustatytų jos turinio ir (ar) formos reikalavimų, kurie taikomi teikiant informaciją neprofesionaliesiems ar profesionaliesiems klientams. Be to, tinkamoms sandorio šalims Bendrovė gali pateikti dar mažiau informacijos, nei profesionaliesiems klientams. Pavyzdžiui, šiems klientams gali būti teikiama ribotos apimties informacija apie išlaidas ir mokesčius net ir tais atvejais, kai teikiama portfelio valdymo ar investavimo rekomendacijų paslauga, išskyrus atvejus kai, nepriklausomai nuo suteiktos investicinės paslaugos, į susijusias finansines priemones yra įterpta išvestinė finansinė priemonė. Bendrovė su tinkamomis sandorio šalimis gali susitarti dėl kitokio ataskaitų turinio ir pateikimo laiko, nei tai būtų taikoma neprofesionaliesiems ar profesionaliesiems klientams.
- Optimalus įvykdymas ir pavedimų vykdymas. Vykdydant ir (ar) perduodant vykdymui tinkamos sandorio šalies kategorijai priskirto Kliento pavedimus nėra taikoma Bendrovės patvirtinta Pavedimų vykdymo politika.

Rašytiniai susitarimai. Bendrovei netaikoma pareiga su tinkama sandorio šalimi popieriuje ar kitoje patvariojoje laikmenoje sudaryti rašytinį pagrindinį susitarimą, kuriame būtų išdėstytos Bendrovės ir Kliento pagrindinės teisės ir pareigos